

Biston hispidaria Fabr. in Groningen.

Bij Groningen zijn nu alle soorten van het geslacht *Biston*, die tot nu als inlandsch bekend zijn, gevangen. Den 5^{den} Maart 1904 ving de heer H. Kooi bij het dorp Haren (het gehucht Glimmen), aan den Rijksstraatweg naar Assen, een ♂ van *Biston hispidaria* Fabr. Vermoedelijk heeft dezelfde verzamelaar reeds vroeger op dezelfde plaats de rups gevonden, maar die heeft toen geen vlinder geleverd. Het verleden jaar gevangen ♂ gaf de heer Kooi mij ten geschenke.

D. TER HAAR.

Acarologische Aanteekeningen XVII.

Seiulus novaeguineae nov. sp. — ♀. 512—524 μ . Gelijkt op *S. muricatus* (Berl.). Sternaalschild zeer groot. Metasternaalschildjes zeer klein. Genitaalschild lang, tongvormig; achterzijde bijna recht. Peritrema bereikt de vertikaalharen. Epistoma met 3 spitsen. Middenlobben van het hypostoma vereenigd tot mediane gevorkte lob. Hoorns vergezeld van intern basaal lapje. Onbeweeglijke tak der chelae veeltandig; beweeglijke tak drietandig. Femur der palpen met intern, distaal plotseling verbreed haar. Tarsus der palpen met intern drietandig haar, waarvan de voorste tand ovaal en plat. — Op den kop van *Goura* sp. — Nieuw Guinea.

Megisthanus moalfensis nov. sp. — ♀. 2100 μ lang; grootste breedte op het niveau der stigmata 1255 μ . Anaalschild lengte : breedte = 100 : 170. Verlengt men de zijden van het ventraalschild, dan loopen die over in de zijden van het anaalschild. Pulvillum der chelae een dubbelgevouwen 10-tandig lapje. — Nieuw Guinea.

Megisthanus orientalis nov. sp. — ♀. 2460 μ lang; grootste breedte op het niveau der stigmata 1590 μ . Anaalschild lengte : breedte = 100 : 154. Verlengt men de zijden van het ventraalschild, dan loopen die over het anaalschild. Pulvillum der chelae uit 3 tandjes bestaande. — Nieuw Guinea.

Fallopia nov. gen. Type: *Rhyncholophus poriferus* Kram. — Gabriel Fallop schreef, 1563, »Duo libelli de ulceribus et tumoribus praeter naturam», waarin hij, cap. 23, handelt over den scirrho = *Acaris siro* L. = de schurftmijt. *Fallopia* bevat *Rhyncholophus*-soorten zonder crista.

Limnesia jamurensis nov. sp. — Larva. 336—520 μ . Lengte van het rugschild 304—320 μ , van elk der beide coxaalplaten 240—250 μ . Breed ovaal. Aan den buik 2 paar korte en 1 paar marginale lange haren. Tibia III distaal en dorsaal met een zeer lang tasthaar. — Op *Mansonia unicolor* Theob. (dipteron). — Nieuw Guinea.

Unionicola crassipes L. — De larve werd door Dr. de Meijere in Juli te Bussum op *Chironomus tentans* Fabr. gevonden.

De door mij in het Tijdschrift der Nederlandsche Dierkundige Vereeniging, serie 2, vol. 8, p. 206—208 beschreven, en tab. 8, fig. 14 en 15 afgebeelde hypopus (onder den naam van *Aleurobius farinae* (L.)), is mij gebleken te zijn de hypopus van *Tyroglyphus dimidiatus* (Herm.) (*longior* Gervais). Hij is ook afgebeeld door Berlese in zijne Ordo *Cryptostigmata, Sarcoptidae*, tab. 4, fig. 1, eveneens onder den naam van *Aleurobius farinae* (L.).

Tyroglyphus dimidiatus (Herm.) (*longior* Gervais) vond ik op den kop van *Goura* sp. van Nieuw Guinea.

Michael verwacht *Tyroglyphus mycophagus* Mégn. met *T. krameri* Berl. Hij baseert zijne identificeering op het feit, dat Mégnin geen lancetvormige tarsaalharen bij de volwassenen afbeeldt. Maar Michael zelf ziet de lancetvormige tarsaalharen der hypopi over het hoofd. — De hypopus van *T. mycophagus* heeft een driehoekig prosoma en kleine zuignappen op coxaalplaten I en III, gelijk duidelijk door Mégnin en Berlese afgebeeld wordt. De zuignaplaat is groot en is slechts de helft van haar eigen lengte van den achterrand van het lichaam verwijderd. — De hypopus van *T. krameri* heeft een prosoma met vleugelvormige voorhoeken en mist de genoemde zuignappen. De zuignaplaat is klein en is anderhalfmaal haar eigen lengte van den achterrand van het lichaam verwijderd.

Anoetus lorentzi nov. sp. — Hypopus. 170—225 μ . Breed ovaal. Prosoma voorzijde concaaf; achterzijde concaaf; dus mediaan veel smaller dan aan de zijden; met 4 naar voren gerichte haren. Tusschen prosoma en abdomen een lensvormig week gedeelte. Abdomen met 10 paar naar voren gerichte haren. — Op eene Coccinellide van Nieuw Guinea.

Over de gedaanteverwisseling der *Analgidae*. Tot dusver werd

aangenomen, dat de Larve verandert in eene Nymfhe, en deze òf direkt in een ♂, òf eerst in eene femelle accouplée of femelle unbile, en eerst daarna in een ♀. Het ♂ paart met de femelle accouplée of femelle unbile. — Deze zienswijze is minder juist. De Larva verandert in eene protonympha. Deze verandert in eene deutonympha. Hiervan zijn twee vormen, manlijke zonder copulatieopening, en vrouwlijke met copulatieopening. De manlijke deutonympha verandert in een ♂, de vrouwlijke deutonympha in een ♀. Derhalve is de cyclus voor beide adulten binymphaal, en het ♂ paart met eene vrouwlijke deutonympha, die dus deutonympha unbilus genoemd kan worden.

Gabucinia nov. gen. Type: *Pterolichus delibatus* Rob. — H. Gabucinus schreef, 1547, »De lumbricis alvum occupantibus«. In Cap. 8, Chart. 25, behandelt hij de pedicelli, waarmede hij bedoelt *Acarus siro* L., de schruftmijt. — *Gabucinia* behoort tot de *Dermoglyphinae* en is het naast verwant aan *Pterolichus* Rob., onderscheidt zich daarvan door het bezit van laterale schilden en doordat het ♀ slechts 2 in plaats van 3 rugschilden heeft.

Trouessartia Can. heeft 1 vertikaalhaar. Derhalve behoort het tot de subfamilie der *Eustathiinae*. Bovendien heeft het een langgesteelden klauw, evenals *Dermolichus* C. L. Koch, *Psoroptes* Gerv. en *Lentungula* Michael. Verder vind ik nog 2 verdwijnend kleine unchaalharen. Aan pooten III en IV smelten trochanter en femur samen tot een trochanterofemur. De mandibulae zijn zeer afwijkend gevormd; de onbeweeglijke tak is kort; de beweeglijke lang en sikkelvormig. De maxillaarlobben zijn waiervormig. De ambulacraalzuignappen zijn klokvormig.

Trouessartia corvina (C. L. Koch) vond ik ook op *Picus viridis* L. en *Ortygometra porzana* L.

Ingrassia nov. gen. Type: *Megninia veligera* Oudms. Dit genus bevat de *Megninia*-soorten zonder vertikaalharen. — Joannes Philippus Ingrassias schreef, 1553. »De tumoribus praeter naturam«. In Tom. 1, Tract. 1, Cap. 1 handelt hij over pedicelli of pedocelli, hiermede bedoelende *Acarus siro* L., de schurftmijt. — Voorloopig beschouw ik het genus als behoorende tot de subfamilie der *Avenzoarinae*.

Pteralloptes heeft geen vertikaalharen en het abdomen van het ♀ in niet gespleten. Behoort dus voorloopigt tot de subfamilie der *Avenzoarinae*.

Pterodectes cylindricus Rob. De rugschilden zijn niet doorboord, zooals Berlese en Canestrini beweren. De zoogenaamde doorboorde plekken zijn zelfs goed gechitiniseerd; wat hen doorboord doet schijnen, zijn twee sterk lichtbrekende inwendige organen, waarschijnlijk de nephridia. — Deutonympha, ♂ en ♀ zijn voorzien van verdwijnend kleine nuchaalharen.

Pterodectes corvincola nov. sp. — Deutonympha. 560 μ . Voorschild, met kuiltjes, bereikt de prosomatische haren niet. Twee verdwijnend kleine nuchaalharen; vier sleeopharen. — ♀. 440—455 μ . Beide rugschilden met kuiltjes. Abdominaallobben met gewricht, beschild, zeer kort en afgerond. Tusschen achterschild en lobschildje een mediaan onbedekt gedeelte. — ♂. 454 μ . Beide rugschilden met kuiltjes. Abdomen met korte lobben, ieder met een kort binnenhaar, een lang haar en een zeer kort buitenhaartje. — Op *Corvus corone* L. — Nederland.

Proctophyllodes detruncatus nov. sp. — Deutonympha. 320—360 μ . Voorschild nagelvormig, zonder kuiltjes, bereikt de prosomatische haren niet. Deze staan op twee dwarse smalle driehoekige schildjes. Achterschildje klein, omgekeerd hartvormig, met twee worstvormige, distaal afgeronde, instulpbare copulatieorganen. — ♀. 400 μ . Voorschild zonder kuiltjes. Achterschild met rechte zijden. Abdominaallobben met gewricht, beschild, zeer kort en vierkant. — ♂. 320 μ . Voorschild zonder kuiltjes. Bladvormige abdominaalaanhangsels klein, rond, gedeeltelijk over elkander liggend. Op *Corvus corone* L. — Nederland.

Proctophyllodes separatifolius nov. sp. — Deutonympha. 368 μ , het breedst in het midden. Voorschild nagelvormig, zonder kuiltjes, bereikt de prosomatische haren niet. Deze staan op twee dwarse, smalle, driehoekige schildjes, die in elkander overgaan. Achterschildje klein, omgekeerd hartvormig, met twee worstvormige, distaal toegespitste copulatieorganen. — ♀. 432 μ . Alleen de achterste helft van het achterschild met eenige wijduiteenstaande, ovale kuiltjes. Abdominaallobben met gewricht, beschild, zeer kort, met gegolfden achterrand. Tusschen achterschild en

lobben een halfcirkelvormig onbedekt gedeelte. — δ . 280 μ . Alleen het drie vierde achterste gedeelte van het achterrugschild met kuiltjes. De bladvormige abdominaalaanhangsels klein, elkander niet rakend. — Op *Corvus corone* L. — Nederland.

A. C. OUDEMANS.

De Hommel-trompetter.

In de »Allgemeine Zeitschrift für Entomologie«, Neudamm, 15 Dec. 1904, geeft A. Klöcker te Charlottenlund een referaat van eene biologische verhandeling over hommels door S. Bengtsson, in »Arkiv för Zoologi«, Band 1, 1903.

Bengtsson doet hierin eenige mededeelingen over den zoogenaamden Hommel-trompetter. Voor 250 jaar vermeldde de Nederlander Goedaert, dat in de hommelnesten een wachter aanwezig was, welke de bewoners wekte wanneer zij aan den arbeid moesten gaan. Deze waarneming werd voor eene fabel gehouden; eerst in het jaar 1881 werd door professor Hoffer in Graz deze trompetter, bij *Bombus ruderatus* F.¹⁾, toch in werkelijkheid gezien, en het is Bengtsson nu gelukt hem ook waar te nemen in een nest van *Bombus hypnorum* L., dat in eene kist op zijne slaapkamer stond. Op een vroegen morgen werd hij door een bijzonder geluid wakker gemaakt; hij zag toen een wijfje, voor den ingang van het nest zittend, zeer snel de vleugels heen en weer bewegen, waardoor een sterk gonzend geluid veroorzaakt werd. Bij tusschenpoozen werd dit herhaald, totdat alle hommels wakker waren. Later bemerkte hij, dat deze verrichting ook op een anderen tijd van den dag plaats had; Bengtsson besluit hieruit, dat de trompetter niet alleen de dieren wekken, maar ook hunne opmerkzaamheid op een of ander dreigend gevaar vestigen wil.

Men zou dus zeggen, dat de muziekmakende hommel doordrongen was van Scheffel's woorden uit den »Trompeter von Säkkingen«:

» Liebe und Trompetenblasen
Nützen zu viel guten Dingen!«

Intusschen zou mij met Goedaert de naam Hommel-tamboer

1) *B. ruderatus* F. wordt door sommigen als eene afzonderlijke soort beschouwd, door anderen als eene var. van *Bombus hortorum* L.